

KOVÁCS LÁSZLÓ

LENGYEL ZSOLT 1944–2022

Pályája

Lengyel Zsolt Debrecenben született, általános és középiskolai tanulmányait is ott végezte. Magyar–oroszl szakos diplomáját szintén Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerezte, bölcsész tudományi doktori értekezését szintén szülővárosában védte meg 1974-ben. 1984-ben a nyelvelmélet kandidátusa lett, 1997-ben Pécsen habilitált. Papp Ferenc tanítványa volt.

Oktatói pályafutása Debrecenben kezdődött, majd számos hazai és határon túli egyetemen oktatott: Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged (az Orosz Nyelv

és Irodalom Tanszék tanszékvezetője; főigazgató-helyettes), József Attila Tudományegyetem, Szeged (óraadó), Bukaresti Állami Egyetem (vendégtanár), University of Pittsburgh (ösztöndíjas), Veszprémi Egyetem (egyetemi tanár, az Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék tanszékvezetője; a Tanárképző Kar dékánja), Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs (másodállásban egyetemi tanár), Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely (az Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék tanszékvezetője), Zágrábi Egyetem (nyelvész vendégoktató). A Janus Pannonius Tudományegyetemen és a Pannon

Lengyel Zsolt (forrás: jgypk.u-szeged.hu)

Egyetemen több doktori program oktatója, illetve Veszprémben a Multidisziplináris Bölcsészettudományi Doktori Iskola pszicholingvisztikai alprogramjának kidolgozója és vezetője.

Lengyel Zsolt oktatói tevékenysége mellett tudományszervező tevékenysége is kiemelkedő. Számos konferencia szervezője: többek között a Gyermeznyelvi Napok Szegeden közel egy évtizedig, a II. és V. Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia (Szegeden, illetve Veszprémben), a IX. Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus (Veszprémben), a Pszicholingvisztikai Nyári Egyetem (Veszprémben/Balatonalmádiban).

Az Alkalmazott Nyelvtudomány alapító főszerkesztője, illetve számos folyóirat (például Modern Nyelvtanítás, Alkalmazott Nyelvészeti Tanulmányok, Fordítástudomány, Hungarológiai Évkönyv) szerkesztőbizottsági tagja. Emellett a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanítók Egyesületének főtársa, később alelnöke.

A Pannon Nyelvizsgarendszer létrehozója, a Nyelvizsga Akkreditációs Testület elnöke, illetve tagja.

2003-ban a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvoktatók Egyesületének Brassai Sámuel díjával, illetve 2013-ban a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével (polgári tagozat) tüntették ki.

Kutatásai

Lengyel Zsolt kutatási területe szerzteágazó, tudományos eredményeit magyarul, angolul, oroszul és németül publikálta.

Pályafutása kezdetén elsősorban a gyermeknyelv kérdései foglalkoztatták, e területen kutatásai úttörőnek számítottak. Ez irányú kutatásait a Gondolat Kiadónál 1981-ben megjelent *Gyermeknyelv* című monográfiában foglalta össze, amelynek létjogosultságát és minőségét bizonyítja, hogy a kötetet nívódíjjal jutalmazták, és még évtizedekkel később is tankönyvként használják felsőoktatási intézményekben.

Az 1980-as évektől a pszicholingvisztika tágabb, elsősorban anyanyelvoktatási és idegennyelv-oktatási kontextusaival foglalkozott: könyvet és tanulmányokat írt, valamint köteteket szerkesztett a témában, emellett gyermeknyelvi vizsgálódásait is folytatta.

Az 1990-es években a nyelvoktatás további aspektusaival és részterületeivel foglalkozott. Az ekkor megjelent köteteiben, egyetemi jegyzeteiben (*Nyelvtudományi áttekintés; Bevezetés a pszicholingvisztikába; Nyelvelsajátítás és nyelvtanulási formák; Az írás: kezdet – folyamat – végpont: Az írástanulás pszicholingvisztikai alapjai*), illetve munkatársaival közösen írt köteteiben (*Szociolingvisztika δ-π*) egyre inkább érezhető volt a rá jellemző szintetizálóképesség.

Az 1990-es évek végén és a 2000-es évek elején – a Nyelvizsga Akkreditációs Testületben végzett munkájához kapcsolódóan – a nyelvvizsga-akkreditációval kapcsolatosan segít kézikönyvek elkészítésében.

A 2000-es évek közepétől kiemelt kutatási és publikálási területe a mentális lexikon: annak felépítése, valamint vizsgálati lehetőségei, elsősorban szóasszociációk segítségével. Ekkor fekteti le a mentális lexikon vizsgálatának alapjait, és irányítja a figyelmet a szóasszociációs módszer felé. Ekkor jelenik meg a Magyar asszociációs normák enciklopédiája című, többrészesre tervezett könyvsorozat első kötete.

Fentiek csak Lengyel Zsolt kutatásainak főbb irányait jelölik: számtalan témában és kontextusban írt rövidebb-hosszabb tanulmányokat. 11 könyv fűződik a nevéhez, emellett 21 kötet szerkesztője, összesen közel 150 tudományos mű szerzője.

Személyes kontextus

Lengyel Zsolttal az 1990-es évek végén Szombathelyen találkoztam először még fiatal diplomásként és első lépéseit tevő, kezdő nyelvészként. Lengyel Zsolt akkor Szombathelyen óraadó, majd tanszékvezető volt, így közvetlen közletről tapasztal-

hattam meg munkaszervező képességét és pragmatikus hozzáállását a felmerülő problémákhoz.

A közös munkánk során lenyűgözött Zsolt hatalmas szakmai tudása: az alkalmazott nyelvészet minden részterületéhez hozzá tudott szólni, megalapozott ismeretekkel, ugyanakkor mindig nyitottan az új megközelítésekre is.

Az ebben az időszakban a vele való beszélgetések irányítottak arra a pályára, amely 20 éve meghatározza kutatásaimat és karrieremet. A mentális lexikonról szóló előadásai, illetve beszélgetéseink magukkal ragadtak, így – természetesen – a mentális lexikon témájában, az ő vezetésével írtam doktori értekezésemet. Zsoltra nagyon jellemző volt, hogy nyitott volt minden újra: nem kellett meggyőzőm arról, hogy miért hasznos a mentális lexikon szerveződésének vizsgálatába új módszereket és más diszciplínákat bevonni. Mindenben támogatott, mindenben segített, és ha elakadtam, általában egy perc alatt, két mondattal megoldotta a „megoldhatatlan” problémát. Azt is megmondta – kendőzetlenül –, ha valamivel nem értett egyet, vagy ha valami szerinte „hülyeség” volt. Ezért mindig hálás voltam: ebből tudtam tanulni, és ezáltal tudtam fejlődni.

A doktori védés után számtalan kontextusban, rendszeresen beszélünk: a legbüszkébb azonban talán arra voltam, hogy Zsolt már a publikációimat hivatkozta. Kapcsolatunk az utóbbi években sem szakadt meg: többször találkoztunk, illetve kérte, hogy bármilyen publikációm megjelenik, küldjem el neki, mert szeretné elolvasni.

A tudományos pályájánál is fontosabb volt számára azonban a családja és az unokái: minden beszélgetésünkkor nagy szeretettel és büszkén beszélt róluk.

Kollégaként és tanítványként sok kolléga és még több tanítvány nevében írom: köszönjük, hogy ismerhettünk, tanulhattunk tőled, és dolgozhattunk veled. Nyugodj békében!

Kovács László

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Társadalomtudományi Kar

Savaria Gazdálkodástudományi Tanszék

E-mail: kovacs.laszlo@sek.hu

<https://orcid.org/0000-0003-0641-811X>